

Instruktioner till församlingarna om stöd i kris 2024

Innehåll

Inledning.....	3
1. Den övergripande säkerheten och kyrkan.....	3
2. Kyrkans stöd i kris	5
3. Hjälpkedjan	6
4. Det psykosociala stödet och myndighetssamarbetet.....	7
5. Organiseringen av kyrkans stöd i kris	8
5.1. Planering	8
5.2. Organisationsstruktur	9
6. Verksamheten inom beredskapsgruppen för kyrkans stöd i kris	10
6.1. Larm	10
6.2. Jour.....	11
6.3. I situationen	11
6.4. Verksamhet på olycksplatsen.....	12
6.5. Debriefing.....	12
7. Etiska principer för medarbetare inom kyrkans stöd i kris.....	13

Inledning

I den finländska modellen för övergripande säkerhet byggs samhällets kristålighet upp i samarbete. Myndigheterna, näringslivet, organisationerna och allmänheten har sina egna uppgifter när det gäller att trygga samhällets vitala funktioner. Kyrkan och de religiösa samfundet är centrala aktörer när det gäller att stärka den mentala kriståligheten som är nödvändig för samhällets säkerhet.

Den evangelisk-lutherska kyrkans och den ortodoxa kyrkans samt de övriga religiösa samfundens roll som stärkare av den andliga balansen och det andliga välbefinnandet har erkänts i säkerhetsstrategin för samhället. Kyrkoordningen och kyrkolagen styr församlingarna i beredskapsplaneringen och beredskapen, så att kyrkans centrala funktioner som stärker den mentala kriståligheten kan upprätthållas störningsfritt under både normala förhållanden och undantagsförhållanden. Stöd i kris och omsorg om krisoffer är en lagstadgad uppgift för kyrkan.

Kyrkans stöd i kris innebär att ge psykosocialt stöd och trygghet till krisoffer och alla som berörs av en kris. Församlingarnas beredskapsgrupper för stöd i kris (SiK) ingår i helheten av samhällets psykosociala stöd vid olyckor och kriser.

De här instruktionerna är avsedda som stöd för organiseringen av SiK-verksamheten i stiftet och församlingarna. De kan användas som grund för lokala anvisningar.

1. Den övergripande säkerheten och kyrkan

Samhällets kristålighet är en central faktor inom den nationella säkerheten och grundar sig på myndigheternas skyldighet att fullgöra sina uppgifter under alla förhållanden, även vid störningar i de normala förhållandena och under undantagsförhållanden. Det främsta målet för beredskapen är att förebygga uppkomsten av störningar och kriser och att utveckla förmågan att kontrollera dem och deras konsekvenser effektivt. Beredskap innebär att man säkerställer både de enskilda aktörernas störningstolerans och beredskapen på ett bredare samhälleligt plan.

En central grund för samhällets beredskap är säkerhetsstrategin för samhället (2017), som antogs i form av statsrådets principbeslut. Strategin fastställer samhällets vitala funktioner som måste kunna garanteras under alla förhållanden. Samhällets vitala funktioner tryggas med hjälp av en samarbetsmodell för den övergripande säkerheten, där säkerhet skapas genom samarbete mellan myndigheterna, näringslivet, organisationerna och allmänheten. När samhällets grundläggande funktioner är stabila kan man smidigt återgå från en kris till det normala livet.

Kyrkans och de religiösa samfundens uppgifter gäller de enligt strategin vitala funktionerna mental kristålighet samt befolkningens handlingsförmåga och service. Mental kristålighet avser individernas, sammanslutningarnas och nationens förmåga att utstå den mentala press

som krissituationer orsakar och klara av effekterna av den. God mental kristålighet underlättar återhämtningen efter kriser. Kyrkan stöder människors mentala kristålighet när den fullgör sin grundläggande uppgift.

I säkerhetsstrategin för samhället beskrivs de andliga samfundens och organisationernas uppgift i uppbyggandet av den mentala kriståligheten, som är vital för den övergripande säkerheten. Strategin tryggar den evangelisk-lutherska kyrkans och ortodoxa kyrkans samt övriga religiösa samfunds förutsättningar att stärka den andliga balansen och det andliga välbefinnandet bland befolkningen samt deras möjligheter att

- upprätthålla andlig verksamhet
- *delta i den andliga omsorg som erbjuds människorna som en del av samhällets psykosociala stöd*
- *vara med och bistå krisoffer i samtliga säkerhetssituationer.*

Utöver det i säkerhetsstrategin definierade samhällsansvaret förpliktar kyrkans egen lagstiftning kyrkan att erbjuda andligt stöd för krisoffer. Kyrkoordningen styr församlingen och dess medlemmar till att ge hjälp särskilt till dem vars nöd är störst och som inte får någon annan hjälp (KO 3 kap. 24 §). I de kyrkliga medarbetarnas grundläggande uppgifter ingår alltid att stödja människor i kris, och enligt kyrkolagen ska församlingarna förbereda sig på att tillhandahålla andlig vård i krissituationer (KL 11 kap. 3 §). Planen för stöd i kris ingår i helheten av beredskapsplanering i församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna och stiftens.

Genom beredskapen säkerställs att församlingarnas uppgifter kan skötas så väl som möjligt även vid störningar och under undantagsförhållanden, och den bygger på en realtida riskbedömning som beaktar hotmodellerna. I den allmänna processen för beredskap för hot och störningar ingår prognostisering, planering, verksamhet och respons. Till beredskapsåtgärderna räknas beredskapsplanering, kontinuitetshantering, förberedelse, utbildning och beredskapsövningar.

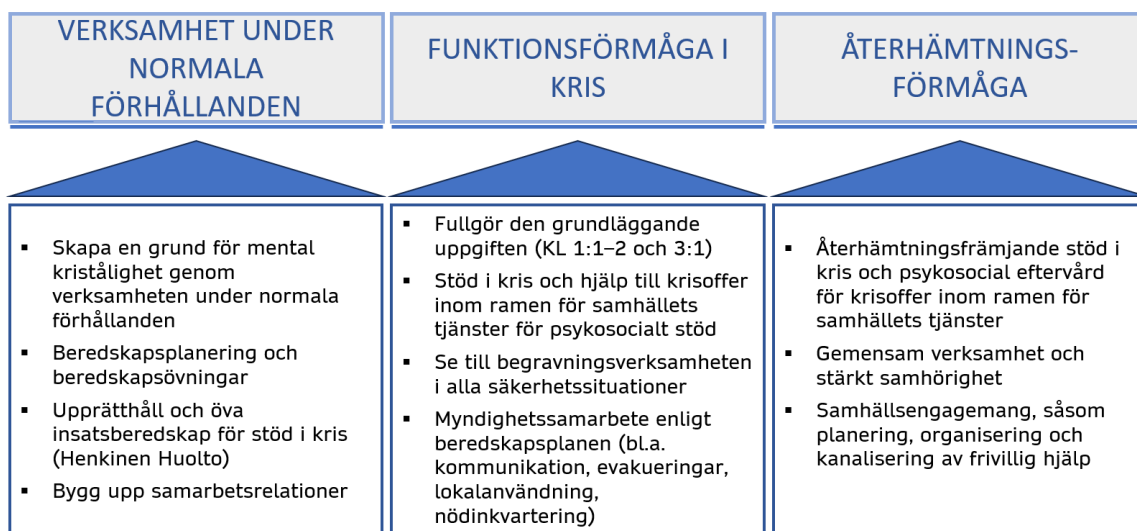
Även planering av kommunikation och informationshantering ingår väsentligt i beredskapen. Genom att kommunicera i rätt tid ökar man förtroendet för myndigheternas verksamhet och bidrar till att upprätthålla samhällets kristålighet. En central del av beredskapen är också att ge anvisningar om beredskapen.

Kyrkans beredskap styrs av kyrkolagen, beredskapslagen och räddningslagen som förpliktar församlingarna till beredskapsplanering och förberedelser för verksamheten under undantagsförhållanden. Funktionsförmåga i kris förutsätter att kyrkans tjänster fungerar under normala förhållanden och att det ordnas övningar i krisverksamhet. Domkapitlet leder och övervakar församlingarnas beredskap.

Den evangelisk-lutherska kyrkans församlingar, kyrkliga samfälligheter och domkapitel gör upp sina beredskapsplaner i nära samarbete med kommunerna och välfärdsområdena. Församlingarnas specialuppgift är att i alla säkerhetssituationer se till underhållet av begravningsplatserna.

Tjänster för andligt stöd tillhandahålls inte bara av de religiösa samfundet utan också av många organisationer med verksamhet inom psykisk hälsa, kristjänster och välmående. Tjänsterna tillhandahålls av både professionella och frivilliga. Nätverkanet och samarbetet med andra aktörer är en väsentlig del av det gemensamma arbetet för att stärka kriståligheten.

DE TRE TIDSDIMENSIONERNA FÖR MENTAL KRISTÅLIGHET I KYRKANS VERKSAMHET

2. Kyrkans stöd i kris

Syftet med kyrkans stöd i kris är att ge andligt och psykosocialt stöd vid olyckor och kriser till alla som behöver det. Det psykosociala stödet är en övergripande form av psykiskt, socialt och andligt stöd som syftar till att i olika skeden av en traumatisk kris hjälpa människan att hantera krisen och återhämta sig från den. Stöd i kris handlar om att vara närvarande, tjäna medmänniskorna och möta deras ångest. Vid behov ges stöd också till räddningspersonalen och till alla som berörts av händelsen.

Kyrkans stöd i kris bistår myndigheterna som en del av åtgärderna för att ordna psykosocialt stöd i det finländska samhället. Beredskapsgrupperna för stöd i kris (SiK-grupperna) är multiprofessionella arbetsgrupper för psykosocialt stöd vars medlemmar är utbildade medarbetare i församlingen. Grupperna leds av ansvariga personer som utses av domkapitlen och församlingarna.

Social- och krisjouren larmar SiK-gruppen till psykosocialt hjälparbete efter behov. De gruppmedlemmar som svarar på larmet går med i myndigheternas och organisationernas stödnät som tillhandahåller akut psykosocialt stöd under ledning av social- och krisjouren. I vissa särskilda situationer kan begäran om hjälp också komma från församlingens kyrkoherde eller domkapitlet när en lokal olycka inträffat eller situationen annars kräver kriskompetens.

Behovet av församlingarnas andliga och diakonala arbete kan accentueras vid olyckor och kriser, då andliga och existentiella frågor ofta kommer upp till ytan. Krisen ska beaktas i kyrkans ordinarie verksamhet och sammankomster ordnas efter behov för dem som berörs av den. Sådana sammankomster behöver organiseras snabbt och de kan till exempel handla om möjlighet att komma till kyrkan för att stilla sig, en sorgeandakt i kyrkan eller på arbetsplatsen eller en tyst minut vid en läroanstalt. Innehållet och genomförandet övervägs från fall till fall. Kyrkoherden ser till att det i församlingen ordnas verksamhet i samarbete med myndigheterna för stöd vid störningar och kriser.

Att vara närvarande, mötas, erbjuda trygga lokaler och utöva kristlig verksamhet är stödformer som på ett naturligt sätt passar in i församlingens dagliga verksamhet. Andra behövliga åtgärder organiseras i lokalförsamlingen under ledning av kyrkoherden och församlingen deltar i stödet för människor i nöd inom ramen för det övriga hjälpnätet. Församlingen utser ansvariga personer som ser till att lägesbilden är aktuell och som upprätthåller kontakt med de övriga aktörerna.

Kyrkan erbjuder samtalshjälp per telefon och på webben. Kyrkans samtalstjänst har telefon- och chattjour varje kväll. I samtalstjänsten är det möjligt att också i efterhand bearbeta de upplevelser och känslor som krisen väckt.

3. Hjälpkedjan

Den första myndigheten i hjälpkedjan är nödcentralsverket, som genom sina åtgärder startar larmverksamheten hos olika myndigheter. Nödcentralsverket har till uppgift att ta emot nödanmälningar som hör till den prehospitla akutsjukvården, räddnings- och polisväsendet samt social- och krisjouren och andra anmälningar som rör säkerheten för människor, miljö och egendom.

Fältmyndigheterna och deras uppgifter:

Prehospital akutsjukvård är brådskande vård och vid behov transport till en vårdenhet av en patient som plötsligt har insjuknat eller skadat sig. Akutvårdarna undersöker patienten på plats och bedömer om det behövs ambulanstransport.

I **räddningsväsendets** uppgifter ingår räddningsarbete, förebyggande av olyckor och befolkningsskydd. Vid olyckor är det räddningsväsendets uppgift att skydda och rädda olycksoffren och människor som befinner sig i fara.

Polisens uppgift är att trygga människors säkerhet och den allmänna ordningen under alla omständigheter och tider.

Social- och krisjouren har till uppgift att ge brådskande vård, skydd och hjälp till dem som behöver det och att utföra akut krisarbete i traumatiska situationer. Social- och krisjouren samarbetar inom välfärdsområdena med den prehospitla

akutsjukvården, hälso- och sjukvården, räddningsväsendet, polisen och andra aktörer efter behov.

Socialvårdslagens 3 kap. 29 a §:

Socialjouren tillhandahåller tillsammans med hälso- och sjukvården psykosocialt stöd i akuta situationer. Socialjouren ansvarar för att leda och samordna det första skedet av psykosocialt stöd i akuta situationer.

Social- och krisjouren ansvarar för att leda och samordna det första skedet av psykosocialt stöd i akuta situationer. I och med ansvaret för att samordna det akuta psykosociala stödet i kriser är social- och krisjouren den viktigaste samarbetspartnern för kyrkans SiK-grupper. Social- och krisjourens verksamhet ingår i den beredskap som fastställs i välfärdsområdets beredskapsplanering.

Social- och hälsovårdsministeriet har utsett social- och krisjouren i Vanda och Kervo välfärdsområde till att ansvara för den riksomfattande samordningen av det psykosociala stödet. Ministeriet kan ge jouren uppgifter vid storolyckor eller i andra undantagssituationer. I skötseln av sina uppgifter kan jouren antingen samordna det psykosociala stödet på bred basis eller stödja de lokala aktörerna.

4. Det psykosociala stödet och myndighetssamarbetet

Kyrkans SiK-grupper har ett jourssystem som social- och krisjouren kan använda för att larma dem. När myndigheterna bedömer att de behöver kompletterande stöd larmar de en SiK-grupp. Behovet kan gälla en kort- eller långvarig krissituation, till exempel en daglig situation, en medelstor olycka eller en storolycka. Med hjälp av lokala avtal kan man närmare definiera i vilka slags situationer bistånd kan begäras av kyrkans SiK-grupp.

När en begäran kommer in larmar gruppens jourhavande en lämplig mängd gruppmedlemmar som på avtalad tid beger sig till platsen. Samtidigt övergår de utsedda SiK-arbetarna till att lyda under social- och krisjouren. När SiK-arbetare åker iväg på ett larmuppdrag är det viktigt att garantera en smidig kommunikation med den egna församlingens ledare.

Social- och krisjouren definierar storolyckor på en bredare skala än andra myndigheter, eftersom den inkluderar även andra berörda personer bland olycksoffren. Antalet personer som behöver psykosocialt stöd kan vara stort även om antalet offer som behöver räddning och sjukvård är litet. Även ögonvittnen och andra utsatta kan behöva psykosocialt stöd. Storolyckor är krävande för det psykosociala stödet eftersom det samtidiga behovet av krishjälp är stort och behovet av psykisk första hjälpen, det vill säga krishjälp i chockskedet, accentueras. Även en medelstor eller lokal olycka kan kräva omfattande krishjälp och psykisk första hjälpen för en stor grupp människor samtidigt.

Psykosocialt stöd vid olyckor och kriser innebär att hjälpa människor på ett allomfattande sätt. Det innehåller förutom psykiskt stöd också praktisk hjälp för att säkerställa kontakten mellan offren och deras närstående och tillgodosende av grundläggande behov av till

exempel inkvartering, mat och kläder. Uppgifterna på olycksplatsen varierar enligt situationen och behovet i stunden, och de utförs också ofta under styrning som arbetspar till en myndighet eller frivillig aktör. Det väsentliga i olyckssituationer är att själv hålla sig lugn och säkerställa att de som chockats av situationen får skydd och trygghet.

5. Organiseringen av kyrkans stöd i kris

5.1. Planering

Organiseringen av kyrkans stöd i kris är ett led i beredskapsplaneringen där ansvaret ligger hos församlingarna, de kyrkliga samfälligheterna, prosterierna och domkapitlet. Vid stiftet planeras och anpassas helheten för stöd i kris under ledning av domkapitlet så att den är förenlig med välfärdsområdenas strukturer och funktioner. Domkapitlet ansvarar för att verksamheten lämpar sig för stiftens regionala behov och välfärdsområdenas särdrag.

Den konkreta verksamheten inom kyrkans stöd i kris planeras i första hand i samarbete med social- och krisjouren. Det väsentliga är att säkerställa att den hjälp som församlingarna erbjuder är ändamålsenlig och kompletterar de andra lokala hjälpgivarnas verksamhet när myndigheternas resurser för psykosocialt stöd inte räcker till. Samarbetet ska slås fast med hänsyn till den regionala verksamhetsmiljön och de lokala resurserna.

Om församlingarnas resurser tillåter det kan man komma överens om att SiK-gruppen förutom till storolyckor också kan larmas till medelstora olyckor och dagliga situationer. Även räddningstvången och polisen kan delta i planeringen och bedömningen. Det är viktigt att som samarbetspartner beakta även de andra organisationerna i helheten som erbjuder krishjälp och psykosocialt stöd.

Den slutliga samarbetsmodellen fogas till beredskapsplanerna i de församlingar som ingår i SiK-området. Domkapitlet har till uppgift att samordna upprättandet av instruktioner tillsammans med församlingarna. Varje församling beslutar själv vilka medarbetare som utses till den regionalt samordnade verksamheten. Samarbetet organiseras och SiK-gruppens omfattning och sammansättning planeras ändamålsenligt utifrån lokala förhållanden och resurser. SiK-gruppens jourberedskap dimensioneras enligt de regionala behoven och de ansvariga utses genom förhandlingar med församlingarna på regionalt överenskommet sätt.

När den regionala verksamhetsmodellen för kyrkans stöd i kris byggs upp fastställs hur verksamheten integreras i myndigheternas krisarbete och tjänster för psykosocialt stöd. Larmsystemet etableras tillsammans med de ansvariga myndigheterna. Ur ett samarbetsperspektiv är målet att myndighetsaktörerna inom respektive välfärdsområde har endast ett journummer eller larmsystem för att nå SiK-gruppen. Larmsystemet planeras med gemensamt ansvar så att jourperioderna är lämpligt långa och jouren kan ordnas dygnet runt inom välfärdsområdet.

Lokala avtal framhäver betydelsen av samarbetsrelationer. Man bör tillsammans se till att strukturerna och relationerna mellan aktörerna fungerar. Det är viktigt att försäkra sig om att åtagandena, rollerna och processerna är tydliga för alla parter, och detta kan bestyrkas

genom ett skriftligt avtal eller en samarbetspromemoria. SiK-verksamheten är en viktig samarbetsform för myndigheterna, eftersom församlingsmedarbetarnas kompetens som professionella tillhandahållare av psykosocialt stöd behövs.

5.2. Organisationsstruktur

Kyrkans stöd i kris består av självständiga regionala grupper. SiK-områdets församlingar utser ansvariga personer för gruppens verksamhet. De regionala grupperna förbinder sig vid de nationella principerna för kyrkans stöd i kris som garanterar att verksamheten håller hög kvalitet i hela landet. Enhetliga förfaranden underlättar gruppernas samarbete. SiK-grupperna upprätthåller med domkapitlets stöd ett samarbetsnätverk för myndigheterna, aktörerna inom krisarbetet och de lokala församlingarna. Kyrkostyrelsen stöder verksamheten genom hela kyrkan.

De personer som utses för SiK-verksamheten ska vara lämpliga för uppgiften och utbildade församlingsmedarbetare. Deltagandet i SiK-verksamheten är ett tjänsteuppdrag och personerna arbetar under tjänsteansvar. De följer en överenskommen arbetsfördelning i SiK-organisationen. Av SiK-gruppens medlemmar utses en del till ledare för den operativa verksamheten.

Stiftets SiK-kontaktperson ansvarar för verksamheten inom stiftets SiK-kärngrupp. Till kärngruppen hör de regionala koordinatörerna för kyrkans stöd i kris inom stiftets område. Kärngruppen har till uppgift att främja de regionala gruppernas arbete, stödja utbildningen och arbetshandledningen samt utveckla samarbetet inom stiftets SiK-verksamhet. Stiftets SiK-kontaktperson kan vid förhandlingar med myndigheterna representera stiftet ensam eller tillsammans med de regionala koordinatörerna. Kyrkostyrelsen leder SiK-verksamheten på det nationella planet och stöder kärngruppernas arbete.

SiK-koordinatörn (SiK1) ansvarar för SiK-verksamheten inom sitt område. Koordinatörn ser till att det ordnas utbildning, arbetshandledning och debriefing och ansvarar för informationsflödet mellan SiK-gruppen och samarbetsparterna. SiK-koordinatörn skriver slutrapporterna och ansvarar för utvecklingen av verksamheten och de regelbundna övningarna med samarbetsparterna. En ersättare ska utses för SiK-koordinatörn.

Den *SiK-fältansvarige (SiK2)* ansvarar för SiK-gruppens verksamhet i den temporära kriscentralen som inrättats i anslutning till olycksplatsen. Den fältansvarige arbetar under ledning av social- och krisjouren. Som fältansvarig fungerar en medlem i SiK-gruppen som utses av jourhavande. Den fältansvarige ska ha hög situationsmedvetenhet. Den fältansvarige ansvarar för det praktiska samarbetet, kommunikationen och arbetsfördelningen med de andra aktörerna på krisplatsen. Vid behov kan den fältansvarige dela upp SiK-gruppen på olika verksamhetsställen enligt social- och krisjourens verksamhetsanvisningar och utse erfarna SiK-arbetare till *gruppledare (SiK3)* vid verksamhetsställena.

SiK-jourhavande tar emot larmet från myndigheten och startar den lokalt överenskomna larmkedjan. Jourhavande har instruktioner om processen och uppdaterade kontaktuppgifter till SiK-gruppens medlemmar. Joursättet och rotationen fastställs lokalt. Under sin jour ska jourhavande ha sådana arbetsuppgifter att hen kan svara på samtal eller meddelanden från myndigheterna i realtid och när myndigheten tar kontakt omedelbart avbryta sina övriga uppgifter.

En *SiK-gruppmedlem* har larmuppdrag inom beredskapsgruppen. Gruppmedlemmen förbinder sig vid jour, utbildningar, övningar, arbetshandledning och mottagning av larmuppdrag. Antalet gruppmedlemmar dimensioneras efter områdets behov.

Ordlista

SiK Kyrkans stöd i kris

SiK-gruppmedlem En församlingsmedarbetare i fältarbete

SiK1 SiK-koordinatör

SiK2 Den ansvariga SiK-arbetaren på olycksplatsen

SiK3 Den SiK-arbetare som ansvarar för ett enskilt verksamhetsställe på olycksplatsen

SiK-arbetaren ska ha tillräcklig erfarenhet av krisarbete och behöver dessutom kompletterande SiK-utbildning. SiK-arbetaren ska ha tillräckliga färdigheter att fungera som en del av gruppen under ledning av myndigheterna i olika situationsspecifika uppdrag. För utbildningarna anlitas externa experter efter behov och samarbete bedrivs med de andra aktörerna. Stiftets SiK-kontaktperson och SiK-koordinatör ansvarar för utbildningen.

SiK-arbetarna utvecklar sin yrkesskicklighet genom att delta i regelbundna fortbildningar. För att upprätthålla sin kompetens och arbetshälsa ska de också delta i arbetshandledning. SiK-gruppen övar verksamhet i kris både på egen hand och tillsammans med myndigheterna. Den kriskompetens som förvärvas i SiK-verksamheten har medarbetaren också nytta av i andra arbetsuppgifter.

Kostnaderna för deltagandet i verksamheten ersätts enligt gällande tjänste- och arbetskollektivavtal. Dessutom kan SiK-aktörerna med stöd av lokala avtal betalas ersättning för deltagande i beredskapsverksamheten och/eller jourersättningar. Arbetsgivarens försäkringar ersätter eventuella olycksfall i arbetet. Arbetsgivaren och de arbetstagare som deltar i verksamheten kommer sinsemellan överens om vikariearrangemang. Församlingarna skaffar den utrustning och det material som behövs i uppdragen för kyrkans stöd i kris.

6. Verksamheten inom beredskapsgruppen för kyrkans stöd i kris

6.1. Larm

Larmet till SiK-jourhavande kommer i regel från den ansvariga myndigheten eller församlingen. När SiK-verksamheten aktiveras på begäran av social- och krisjouren är den SiK-grupp som åker till platsen en del av helheten för psykosocialt stöd och lyder under social-

och krisjouren. När SiK-gruppen larmas av den lokala församlingen ger den församlingen bistånd.

6.2. Jour

När ett larm kommer in antecknar **SiK-jourhavande** uppgifterna om olyckan och resursbehovet. Jourhavande larmar SiK-koordinatören och väljer en fältansvarig för situationsplatsen. Jourhavande samlar en för ändamålet lämplig SiK-grupp på avtalat och regelbundet övat sätt. Gruppmedlemmarna kan till exempel larmas med ett gruppmeddelande som anger vilken typ av olycka som inträffat, vem som ansvarar för verksamheten och var gruppen samlas. Jourhavande utser medlemmarna i den grupp som åker till platsen om flera medlemmar än vad som behövs anmäler sig.

SiK-jourhavande väntar på eventuella tilläggsuppgifter från myndigheterna och håller vid behov kontakt med SiK-koordinatören (SiK1) och den fältansvarige (SiK2). Dessutom meddelar enligt överenskommen praxis SiK-jourhavande eller SiK-koordinatören (SiK1) kyrkoherden på olycksorten att SiK-gruppen larmats till församlingens område. Det hjälper kyrkoherden bedöma eventuella andra åtgärder och resurser i krissituationen.

Om SiK-gruppen enligt överenskommelse är lokalt verksam även i dagliga situationer (till exempel vid dödsfall) som tillhandahållare av psykosocialt stöd är det i praktiken ofta jourhavande själv som åker iväg på uppdraget. I detta fall ska jourhavande komma överens om en ersättare som kan svara på journumret.

6.3. I situationen

När **SiK-arbetarna** har fått larmet från jourhavande kvitterar de det och meddelar om de kan komma till platsen. De som fått larmet avbryter sina andra uppgifter och agerar enligt larmarens anvisningar. Om tillräckligt många redan anmält sig kan en SiK-arbetare meddela att hen väntar och ser om hen eventuellt behövs senare.

Det bör noteras att SiK-gruppmedlemmar inte är skyldiga att ha startberedskap 24/7. Var och en som hör till SiK-gruppen bedömer utifrån den givna situationsbeskrivningen om hen kan ta emot uppdraget. Medlemmen meddelar sin chef om larmet och kommer överens om att övergå till SiK-verksamheten. Trots larm finns det primära arbetsuppgifter som prioriteras före larmet: gudstjänst, kyrkliga förrättningar, evenemang för barn under skolåldern samt läger och utfärder. Även personliga skäl, såsom att hälsotillståndet inte lämpar sig för uppdraget, kan vara hinder för deltagande.

SiK-arbetaren ser till att få med sig den utrustning som behövs för uppdraget: SiK-väst med personkort, kläder enligt väderlek, telefon och laddare, eventuell SiK-beredskapsbox osv. När en SiK-arbetare tagit emot ett larm från en myndighet är hen inte tillgänglig för uppgifter inom det vanliga församlingsarbetet. Medarbetaren är en del av SiK-organisationen under hela uppdraget, även under sina vilostunder.

Den **fältansvarige (SiK2)** åker till den angivna situationsplatsen och anmäler sig hos ledaren för social- och krisjouren. **SiK-koordinatören (SiK1)** uppdaterar lägesbilden och informerar den fältansvarige om den. Koordinatören håller vid behov kontakt med myndigheterna, den lokala

församlingen, stiftet och Kyrkostyrelsen. Om det inrättas en ledningscentral till stöd för myndighetssamarbetet går SiK-koordinatören med i denna utan särskild kallelse.

6.4. Verksamhet på olycksplatsen

SiK-arbetarna ger stöd i kris vid det verksamhetsställe som inrättats efter olyckan i samarbete med de andra aktörerna inom krisarbetet. När SiK-arbetaren kommer till verksamhetsstället anmäler hen sig till den fältansvarige (SiK2) och följer dennes instruktioner.

Gruppmedlemmarna håller den fältansvarige underrättad om ändringar i situationen och behov de observerar. SiK-arbetarna kan arbeta i par med andra aktörer i olika uppdrag.

Den fältansvarige samordnar SiK-gruppens praktiska arbete utifrån de uppdrag och instruktioner som myndigheterna ger. Den fältansvarige samarbetar med den ansvariga myndigheten och förmedlar uppdragen till de SiK-gruppmedlemmar som är på plats. Den fältansvarige håller SiK-koordinatören (SiK1) uppdaterad om händelserna på olycksplatsen. SiK-koordinatören (SiK1) arbetar i bakgrunden som den fältansvariges och jourhavandes stöd, ser till att informationen går fram och avtalar om samarbete med den lokala församlingen. Om situationen blir utdragen sköter koordinatören skiftbytena tillsammans med den fältansvarige.

I krissituationer skyddas olycksområdena och kriscentralerna från utomstående. De som arbetar inom kyrkans stöd i kris använder en grön reflexväst försedd med Evangelisk-lutherska kyrkans logo och personkort. SiK-västen och personkortet hjälper kyrkans SiK-arbetare att identifieras som tjänsteansvariga yrkespersoner i kriscentralen. Av lokalförsamlingens medarbetare har endast medlemmar i SiK-organisationen passerrätt till kriscentralen.

I kriscentralen erbjuds hjälp till dem som drabbats av olyckan och deras anhöriga. De ska bemötas med respekt och utan brådska. I verksamheten uppmärksammas alla berörda och deras övertygelser respekteras. SiK-arbetaren ser för egen del till integritetsskyddet för olycksoffren och deras anhöriga och är bunden av tystnadsplikt.

Informationen inom SiK-organisationen sköts av för uppdraget utsedda personer. SiK-arbetarna ger inga uttalanden och delar inte bildmaterial från olyckssituationer. Målet med kriskommunikationen är att begränsa att krisen sprids och att stödja de berörda personerna och de hjälpande organisationerna i krisen. Församlingens och den kyrkliga samfällighetens ledning ansvarar för den lokala kriskommunikationen. Kyrkans kommunikation ansvarar för den riksomfattande kriskommunikationen och stöder församlingarna i deras kommunikation.

6.5. Debriefing

SiK-verksamheten fortsätter så länge det enligt den ansvariga myndigheten finns behov av den. När verksamheten avslutas samlas aktörerna på plats till en omedelbar debriefing, antingen alla tillsammans eller i ändamålsenliga grupper. Den fältansvarige (SiK2) säkerställer att SiK-aktörerna deltar i sådan debriefing som behövs i situationen. Alla som varit med berättar kort om vad de sett och upplevt. Vid behov överenskomms om vidare åtgärder. Om den egna juren tar slut innan verksamheten avslutas är det bra att dela sina upplevelser med en annan gruppmedlem innan man avlägsnar sig.

SiK-gruppens medlemmar ska ges möjlighet till arbetshandledning i grupp och vid behov även till enskilda möten. När uppdraget är utfört hålls en debriefing. Efter debriefingen görs en slutbedömning där verksamheten för kyrkans stöd i kris bedöms i sin helhet. Vid behov kan representanter för samarbetsaktörerna kallas till bedömningen. En skriftlig rapport upprättas över alla praktiska situationer.

7. Etiska principer för medarbetare inom kyrkans stöd i kris

1. Kyrkans stöd i kris har till uppgift att ge andligt stöd till olycksoffren, deras närstående och alla som chockats av olyckan.
2. Beredskapsgruppen för kyrkans stöd i kris består av kyrkliga medarbetare som utbildats i krisarbete och deltagandet i SiK-verksamheten är för dem ett tjänsteuppdrag.
3. SiK-arbetaren förbinder sig att följa den uppgjorda arbetsfördelningen inom SiK-organisationen. SiK-gruppen arbetar på det sätt som situationen kräver under den verksamhetsledande myndigheten i samarbete med de andra aktörerna.
4. SiK-arbetaren bemöter människor med respekt och intresse och står lugnt vid deras sida. I verksamheten uppmärksammas alla berörda och deras övertygelser respekteras.
5. SiK-arbetaren är bunden av den normala tjänsterelaterade tystnadsplikten. SiK-arbetaren ser för egen del till att garantera integritetsskyddet för olycksoffren och deras anhöriga.
6. Informationen sköts av för uppdraget särskilt utsedda personer. SiK-arbetaren uttalar sig inte för medierna och delar inte offentligt bild- eller annat material från olycksplatsen.
7. Arbetsgivaren sörjer för SiK-arbetarens yrkeskunskap. SiK-arbetaren deltar regelbundet i de utbildningar och övningar som ordnas och i arbetshandledning efter behov.